

การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร
ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12

นายชุมพล ทองคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2543
ISBN 974-13-0557-5
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF EXERCISING POWER OF ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY
ADMINISTRATORS, ASSISTANT ADMINISTRATORS AND TEACHERS IN
SECONDARY SCHOOLS UNDER THE DEPARTMENT OF GENERAL
EDUCATION, EDUCATIONAL REGION TWELVE

Mr.Chumpon Tongkam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Administration

Department of Educational Administration

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0557-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร
   ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
   สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12

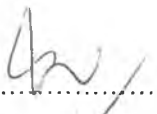
โดย   นายชุมพล ทองคำ

สาขาวิชา   บริหารการศึกษา

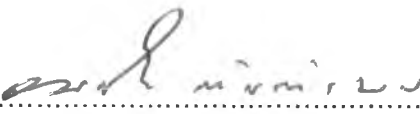
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์

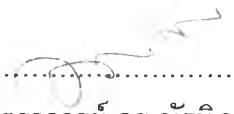

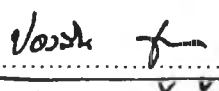
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมท)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปองสิน ชูวัฒนกุล)

ชุมพล ทองคำ : การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 (A STUDY OF EXERCISING POWER OF ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS, ASSISTANT ADMINISTRATORS AND TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION TWELVE) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์, 130 หน้า. ISBN 974-13-0557-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การใช้อำนาจของผู้บริหารตาม การรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 123 คน ผู้ช่วยผู้บริหารจำนวน 248 คน อาจารย์จำนวน 367 คน แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับแหล่งอำนาจ 5 แหล่ง ของ French และ Raven ได้แก่ อำนาจการให้คุณ อำนาจการให้โทษ อำนาจอันชอบธรรม อำนาจอ้างอิง และอำนาจความเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหารระดับมากที่สุด คือ อำนาจการให้คุณ ระดับมาก คือ อำนาจความเป็นผู้เชี่ยวชาญ อำนาจอ้างอิง และอำนาจอันชอบธรรม ระดับน้อย คือ อำนาจการให้โทษ การใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้ช่วยผู้บริหารระดับมาก คือ อำนาจการให้คุณ อำนาจความเป็นผู้เชี่ยวชาญ อำนาจอ้างอิง และอำนาจอันชอบธรรม ระดับน้อย คือ อำนาจการให้โทษ การใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของอาจารย์ระดับมาก คือ อำนาจการให้คุณ อำนาจความเป็นผู้เชี่ยวชาญ อำนาจอันชอบธรรม และอำนาจอ้างอิง ระดับน้อย คือ อำนาจการให้โทษ

เมื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และอาจารย์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกประเภทของอำนาจ

ภาควิชา บริหารการศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา บริหารการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา 2543.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4283694527 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

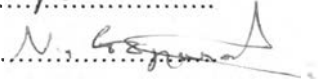
KEY WORD : EXERCISING POWER / PERCEIVED / ADMINISTRATORS / ASSISTANT ADMINISTRATORS / TEACHERS

CHUMPON TONGKAM: A STUDY OF EXERCISING POWER OF ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS, ASSISTANT ADMINISTRATORS AND TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION TWELVE. THESIS ADVISOR: ASSIST. PROF. NATNIPA COOPARAT, Ph.D. 130 pp. ISBN 974-13-0557-5

The purpose of this research was to study and compare exercising power of administrators as perceived by administrators, assistant administrators and teachers in secondary schools under the Department of General Education, Educational region twelve. The study sample consisted of 123 administrators, 248 assistant administrators, and 367 teachers who answered the questionnaire. The questionnaire form used in this research was constructed into 5 aspects according to French and Raven's sources of power, namely: reward power, coercive power, legitimate power, referent power, and expert power.

The results of the study indicated that exercising power of administrators as perceived by administrators at the highest level is reward power, the high level are expert power, referent power, and legitimate power, and the low level is coercive power. The exercising power of administrators as perceived by assistant administrators at the high level are reward power, expert power, referent power, and legitimate power, and the low level is coercive power. The exercising power of administrators as perceived by teachers at the high level are reward power, expert power, legitimate power and referent power, and the low level is coercive power.

When the perception of administrators, assistant administrators and teachers were compared regarding the 5 sources of power mentioned above, it was found that there were statistically significant difference at .05 level.

Department of Educational Administration .....Student's signature.....
 Field of study Educational Administration.....Advisor's signature .....
 Academic year 2000.....Co- advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้ความเอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือ แนะนำให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ ดร.ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม ดร.ทัสนี วงศ์เย็น และผู้อำนวยการ จำนวน ไชยรัตน์ ที่กรุณาตรวจแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนส่วนหนึ่งสำหรับการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ และคุณแม่ ที่สนับสนุนให้การดำเนินชีวิตเจริญก้าวหน้า ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้และประสบการณ์ที่ดี และขอขอบคุณคุณเนาวรัตน์ ทองคำ ที่ช่วยเหลือสนับสนุนในการทำวิจัยด้วยดีเสมอมา

นายชุมพล ทองคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	9
บทที่	
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ.....	10
ความหมายและความสำคัญของอำนาจ.....	10
ลักษณะของอำนาจ.....	12
แหล่งที่มาของอำนาจ.....	14
การได้มาซึ่งอำนาจในองค์กร.....	25
การเสื่อมอำนาจ.....	27
การใช้อำนาจ.....	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	34
ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน.....	35
การจัดโครงสร้างงานบริหารโรงเรียน.....	37
ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา.....	44
การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
บทที่	
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	66
สมมติฐานของการวิจัย.....	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
การนำเสนอข้อมูล.....	71
บทที่	
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
บทที่	
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	93
การอภิปรายผล.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	102
รายการอ้างอิง.....	104
ภาคผนวก.....	111
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	130

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	แสดงจำนวนข้อคำถามและเลขที่ข้อคำถามการใช้อำนาจแต่ละประเภท.....	68
2	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้จัดส่งและได้รับคืน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่.....	70
3	แสดงความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิสูงสุด...	73
4	แสดงจำนวนเฉลี่ยรวม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและลำดับที่ของการใช้อำนาจของ ผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์.....	75
5	แสดงค่าเฉลี่ยรวม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมของคะแนนการใช้อำนาจของ ของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร.....	76
6	แสดงค่าเฉลี่ยรวม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมของคะแนนการใช้อำนาจของ ของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้ช่วยผู้บริหาร.....	77
7	แสดงค่าเฉลี่ยรวม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมของคะแนนการใช้อำนาจของ ของผู้บริหารตามการรับรู้ของอาจารย์.....	78
8	แสดงค่าเฉลี่ยรวม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่และค่าอัตราส่วน F ของคะแนน การใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์....	79
9	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหาร ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ ประเภทอำนาจการให้คุณ....	83
10	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับการ การใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ ประเภทอำนาจการให้คุณ.....	84
11	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหาร ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ ประเภทอำนาจการให้โทษ...	85
12	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับการ การใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ ประเภทอำนาจการให้โทษ.....	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ ประเภทอำนาจอันชอบธรรม.....	87
14 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ ประเภทอำนาจอันชอบธรรม.....	88
15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ ประเภทอำนาจอ้างอิง...89	89
16 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ ประเภทอำนาจอ้างอิง.....	90
17 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ ประเภทอำนาจความเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	91
18 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์ ประเภทอำนาจความเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	92

สารบัญภาพ

๘

หน้า

ภาพที่

1	แสดงลักษณะสัมพันธ์กันของประเภทของอำนาจและการเข้าไปมีส่วน เกี่ยวข้อง.....	20

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

- 1 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมของการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้
ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและอาจารย์..... 81